

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน ผู้ลักลอบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่ามีจำนวนปริมาณมากเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งผู้หลบหนีเข้าเมืองนี้จะใช้วิธีการหลบหนีเข้าเมืองในรูปแบบต่างๆ และเมื่อลักลอบเข้าเมืองมาได้แล้วได้ก่อปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคติดต่อ เช่น โรคเอดส์ ไข้มาลาเรีย โรคเท้าช้าง ปัญหาแย่งแรงงานคนไทย เพราะคนเหล่านี้มักเข้ามาขายแรงงานและไม่เกี่ยงอัตราค่าจ้าง จึงจ้างได้ถูกกว่าแรงงานไทย ผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่าได้กระจัดกระจายใช้แรงงานอยู่เกือบทั่วทุกจังหวัด แม้แต่ในกรุงเทพฯ ก็มากมายจนยากที่จะควบคุมได้ ก่อให้เกิดปัญหาบ้านเมืองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าหากปล่อยไว้แล้วไม่มีมาตรการที่จะป้องกันและปราบปรามอย่างจริงจังแล้ว ต่อไปจะเป็นภัยต่อประเทศชาติในด้านความมั่นคง รัฐบาลควรให้ความสนใจในการแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

จากสถิติของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ในปี พ.ศ.2537 มีผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่าถึง 334,123 คน ในจำนวนนี้มีทั้งผู้ที่ลักลอบข้ามพรมแดนเป็นครั้งคราวและผู้หลบหนีเข้ามาโดยถาวร ผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่าประกอบด้วยผู้ที่ลักลอบเข้ามาทางท่า โสภณดี และหญิงบริการ แรงงานก่อสร้าง แรงงานประมง ค้าขาย¹

สำหรับในปัจจุบันคาดว่าจะมีผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่าในประเทศไทยไม่ต่ำกว่า 750,000 - 800,000 คน² ได้ลักลอบเข้ามาอาศัยขายแรงงานไปทั่วประเทศ โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลา 5-6 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เพราะประเทศไทยมีการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจที่รวดเร็ว จึงทำให้ขาดแคลนแรงงาน ประกอบกับประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับสหภาพพม่ายาวถึง 2,387 กม. ตั้งแต่จังหวัดเชียงราย ยาวตลอดจนถึงจังหวัดระนอง มีอาณาเขตติดต่อกับรัฐไทยใหญ่ (shan state) รัฐคะยา และรัฐกอกูเล สภาพพื้นที่เป็นป่าไม้และภูเขาทำให้ยากแก่การควบคุมและบางจุดก็สามารถเข้ามาได้โดยสะดวก อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อยู่ในวิสัยที่จะควบคุมดูแลได้ทั่วถึง จึงทำ

¹ สุภางค์ จันทวานิช, "สถานการณ์ การอพยพและการย้ายถิ่นในเอเชียปี 1994", เอเชียรายปี 1995/2538 สถาบันเอเชียศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 25.

² กฤตยา อาชวนิจกุล วรธนา จารุสมบุญรณ์ และอัญชลี วรางค์รัตน์, "ความซับซ้อนและความลับสนธิเรื่องคนข้ามชาติในประเทศไทย", รายงานวิจัยเสนอในการสัมมนาระดับชาติ, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, พฤษภาคม 2540 หน้า 66.

ให้จำนวนผู้ลักลอบเข้าเมืองสัญชาติพม่า เพื่อมาหางานทำ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทำให้ไม่สามารถทราบถึงจำนวนที่แท้จริงได้

ผู้ลักลอบเข้าเมืองสัญชาติพม่าเหล่านี้ สาเหตุที่ลักลอบเข้าเมืองมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจและเหตุผลทางด้านการเมือง เป็นแรงผลักดัน การที่รัฐบาลสหภาพพม่าได้การควบคุมของสภาฟื้นฟูกฎระเบียบแห่งรัฐ³ (State Law and Order Restoration Council - SLORC) กระทำทารุณกรรมรุนแรงต่อประชาชนของประเทศตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจัยผลักดัน (Push Factor) ทำให้คนภายในประเทศหลบหนีลักลอบเข้ามาในประเทศไทย โดยเฉพาะตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2531 จนถึงปัจจุบัน การบังคับใช้แรงงานประชาชน ทั่วประเทศอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นชาวพม่าเองหรือชนกลุ่มน้อย เช่น คะยา กะเหรี่ยง การบังคับประชาชนให้ไปเป็นลูกหาบในกองทัพที่ต้องการปราบปรามชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย-พม่า การบังคับเกณฑ์ทหาร การย้ายประชากรออกจากถิ่นฐานล้วนมีผลผลักดันให้คนพม่าและชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศพม่าเดินทางออกนอกประเทศ ลักลอบเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งมีโอกาสในเชิงเศรษฐกิจที่ดีกว่าในบ้านเดิมของตนเอง

นอกจากนี้ความอ่อนปรนของรัฐบาลจากอดีตที่ผ่านมา ไม่เคยปรากฏว่าประเทศไทย มีนโยบายใช้กำลังสกัดกั้นหรือผลักดันผู้อพยพอย่างรุนแรงเลย จะเพียงมีนโยบายสกัดกั้นผู้หลบหนีเข้าเมืองก็ในสมัยที่ผู้อพยพอินโดจีนจำนวนนับล้านคนหลังไหลหลบหนีเข้าเขตไทยตั้งแต่ปี 2518 เป็นต้นมา แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการรุนแรงถึงขั้นใช้กำลังกันเลย ถึงกระนั้นก็ตามบรรดาประเทศต่างๆ และองค์การระหว่างประเทศก็คอยเฝ้าดูการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประเทศไทยอย่างใกล้ชิด บางทีก็วิพากษ์วิจารณ์กล่าวหาทางทหารไทยหลายครั้งหลายหน ผู้อพยพกลุ่มต่างๆ เหยียบย่างเข้าสู่ประเทศก็เป็นอันมั่นใจได้ว่าพวกเขาจะได้รับการผ่อนปรนให้อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว การผ่อนปรนของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยนี้เอง เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ชนกลุ่มน้อยจากพม่าเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย แม้จะไม่ใช่อัตโนมัติดังดูโดยตรง แต่มีผลทางอ้อม เพราะถ้าหากผู้พลัดถิ่น สัญชาติพม่า ได้ทราบข่าวสารทำนองที่ว่าเจ้าหน้าที่ไทยมีมาตรการเด็ดขาดใครขึ้นหลบหนี

³ ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็นสภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (The State Peace and Development Council - SPDC) เพื่อปรับภาพพจน์ใหม่และล้มล้างภาพพจน์เผด็จการในอดีต แต่ในความเป็นจริงแล้ว โครงสร้างไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาก สมาชิกจากเดิม 21 คน ลดเหลือ 19 คน ผู้นำก็ยังคง ได้แก่ นายพลตัน ฉวย เป็นประธานสภาสันติภาพและยังคงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และ พลโทชิน อุ่นต์ เป็นเลขาธิการและหัวหน้าคณะหน่วยข่าวกรอง

ข้ามเขตไทยจะถูกจับคุมขัง ลงโทษอย่างหนัก ถ้ามีข่าวเช่นนี้แล้ว ก็เชื่อว่าจะทำให้ชนกลุ่มน้อยเกิดความ ลังเลหรืออาจเปลี่ยนใจไม่อพยพเข้าไทย⁴

ขณะที่สถานการณ์การสู้รบในพม่ายังคงดำเนินไปกับชนกลุ่มน้อย เช่นกลุ่มกองทัพกะเหรี่ยงแห่งชาติ (Karen National Union) กลุ่มคะยา (Karenni) กลุ่มว้า และกลุ่มไทยใหญ่บางกลุ่ม แต่ชนกลุ่มน้อยส่วนใหญ่ได้ยอมหยุดยิงกับรัฐบาลพม่าแล้ว จากการที่รัฐบาลพม่าต้องการที่จะกวาดล้างชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าที่ยังคงไม่ยอมสวามิภักดิ์ โดยไม่มีการเจรจาจนเป็นปัจจัยให้เกิดปัญหาการอพยพผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่าเข้ามาในด้านอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน เพิ่มมากขึ้น แม้ว่าทางราชการโดยส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะได้ระดมร่วมมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้หมดสิ้นไปก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้วสามารถกล่าวได้ว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับเจ้าหน้าที่เป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก และไม่ประสบผลสำเร็จเท่าใดนัก เพราะเป็นเรื่องระดับชาติที่มีความละเอียดอ่อนและมีความสัมพันธ์ต่อนโยบายการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ภายในและภายนอกประเทศ แต่เนื่องจากประเทศไทยมีการปกครองในระบบประชาธิปไตยให้เสรีภาพแก่ประชาชนทุกชาติ จึงต้องต่อสู้กับปัญหาหลายด้านและปัญหาหนึ่งที่สำคัญคือปัญหาการหลังไหลของคนสัญชาติพม่าเชื้อชาติต่างๆ ที่ลักลอบเข้ามาในประเทศไทย สาเหตุเพราะหลบหนีการสู้รบ การกดขี่ข่มเหงจากรัฐบาลของพม่า เพื่อให้ตัวเองมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีอิสรภาพ ซึ่งเกิดจากปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยภายในของพม่า ได้แก่ ปัญหาการสู้รบระหว่างรัฐบาลพม่ากับกองกำลังชนกลุ่มน้อย ปัญหาความยุ่งยากทางการเมืองที่สำคัญ คือการรุกรอนเสรีภาพของประชาชน การควบคุมความเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนอย่างเข้มงวดกวดขันและต่อเนื่อง ปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ การขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค ความยากจน การว่างงาน รายได้ต่ำ ในขณะที่สินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพมีราคาสูง

2. ปัจจัยเอื้ออำนาจจากไทย ได้แก่ การที่ประเทศไทยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีความต้องการแรงงานสูง ทำให้คนพม่าและชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าหลบหนีเข้าเมืองเพื่อขายแรงงานในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก⁵

การอพยพของชาวพมานั้นไม่ได้เพียงเกิดขึ้นจากการปราบปรามชนกลุ่มน้อยของรัฐบาลพม่า แต่ยังมีชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่นๆ ได้ทำการลักลอบเข้าประเทศไทยอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อ

⁴ ขจัดภัย บุญพัฒน์, ชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า, สำนักพิมพ์แพรววิทยา, ธันวาคม 2540, หน้า 72.

⁵ _____, "ชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า", เอกสารประกอบการสอนหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538 หน้า 7-10.

หาสถานที่สงบเงียบสำหรับเป็นที่ทำมาหากิน เพราะเขตแดนไทยมีความสงบและอุดมสมบูรณ์จึงเป็นแหล่งที่เหมาะสมสำหรับตั้งรกราก แม้ว่าจะถูกนายจ้างกดค่าแรงงานต่ำกว่าแรงงานชั้นต่ำที่จ่ายให้แรงงานมากก็ตาม แต่ด้วยสถานการณ์ภายใต้ภาวะจำยอม แรงงานต่างชาติที่ผิดกฎหมายเหล่านี้ก็ไม่กล้าเรียกร้องสิทธิของตน

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดชายแดนด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีอาณาเขตทิศเหนือจดสหภาพพม่า ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดตาก ทิศตะวันตกติดต่อกับสหภาพพม่า อาณาเขตทุกอำเภอจะติดต่อกับสหภาพพม่า รวมความยาว 483 กิโลเมตร, แนวเขตแดนแบ่งเขตโดยแม่น้ำสาละวิน 127 กิโลเมตร ลำน้ำเมย 30 กิโลเมตร ที่เหลือประมาณ 300 กิโลเมตร เป็นป่าและภูเขาสูง ถ้าจะแบ่งอาณาเขตรายอำเภอจะติดต่อกับรัฐต่างๆ ซึ่งเป็นที่ตั้งของชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ ได้แก่

1. อำเภอปาย ติดต่อกับรัฐฉาน
2. อำเภอปางมะผ้า ติดต่อกับรัฐฉาน
3. อำเภอเมือง ติดต่อกับรัฐฉานและรัฐคะยา
4. อำเภอขุนยวม ติดต่อกับรัฐคะยา
5. อำเภอแม่สะเรียง ติดต่อกับรัฐกอกทูเล
6. อำเภอสบเมย ติดต่อกับรัฐกอกทูเล

สภาพภูมิประเทศทั่วไปเต็มไปด้วยภูเขาและป่าไม้ มีพื้นที่ทั้งสิ้น 12,672.259 ตารางกิโลเมตร เป็นภูเขาและป่าไม้ 8,934.531 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 70.50 ลำน้ำที่สำคัญไหลผ่านจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ลำน้ำปาย ลำน้ำแม่สุรินทร์ และลำน้ำยวม ล้วนแต่ไหลลงแม่น้ำสาละวิน สหภาพพม่าทั้งสิ้น จังหวัดแม่ฮ่องสอนแบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ จำนวนประชากร 226,266 คน ประชากรแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มชาวไทยภูเขากลุ่มต่างๆ 5 เผ่า ได้แก่ กะเหรี่ยง แม้ว ลัวะ มูเซอและลีซอ และกลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่ราบซึ่งมีทั้งกะเหรี่ยงไทยใหญ่ หรือคนไต และชาวไทยจากจังหวัดอื่นที่เข้ามาอาศัย ประกอบอาชีพด้านต่างๆ

จากสภาพพื้นที่ที่เป็นป่าเขาเป็นเส้นกันพรมแดน การลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าจึงสามารถเข้ามาได้ง่ายและยากลำบากแก่การควบคุม ตรวจตรา ตามแนวชายแดน การลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่ามีการลักลอบเข้ามาตามช่องทางที่เปิดเป็นทางการและแนวเขตแดนธรรมชาติ แยกรายอำเภอได้ดังนี้

1. อำเภอเมือง ได้แก่
 - 1.1 ช่องทางบ้านห้วยฝั่ง ตำบลห้วยผา

- 1.2 ช่องทางบ้านโนนสอย ตำบลปางหมู
- 1.3 ช่องทางบ้านน้ำเพียงดิน ตำบลผาป่อง
- 1.4 ช่องทางบ้านห้วยวี ตำบลห้วยโป่ง
2. อำเภอขุนยวม ได้แก่
 - 2.1 ช่องทางบ้านแม่สะเป ตำบลขุนยวม
 - 2.2 ช่องทางบ้านประตูเมือง ตำบลแม่เงา
 - 2.3 ช่องทางบ้านห้วยต้นนุ่น ตำบลแม่เงา
3. อำเภอแม่สะเรียง ได้แก่
 - 3.1 ช่องทางบ้านเสาหิน ตำบลเสาหิน
 - 3.2 ช่องทางบ้านแม่สะกิบ ตำบลเสาหิน
 - 3.3 ช่องทางบ้านกองคา ตำบลแม่ยวม
4. อำเภอสบเมย ได้แก่ ช่องทางบ้านแม่สามแลบ ตำบลแม่สามแลบ
5. อำเภอปางมะผ้า ได้แก่
 - 5.1 ช่องทางบ้านไม้ลัน ตำบลปางมะผ้า
 - 5.2 ช่องทางบ้านไม้กาย ตำบลปางมะผ้า

อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดและส่วนราชการต่างๆ ของจังหวัด มีพื้นที่ทั้งสิ้น 2,438,155 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,551,946 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ ทิศเหนือติดต่อกับสหภาพพม่าและอำเภอปางมะผ้า ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอขุนยวม ทิศตะวันตกติดต่อกับสหภาพพม่าและทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ประชากร มีทั้งสิ้น 44,387⁶ คน แยกเป็นชาย 23,539 คน หญิง 20,848 คน ประกอบไปด้วยเชื้อชาติไทยใหญ่, กะเหรี่ยงขาว, กะเหรี่ยงแดง, แม้ว, มูเซอ, ลีซอ ไทยพื้นเมือง ทั้งนี้ไม่รวมชนกลุ่มน้อยที่เข้ามาอาศัยตามหมู่บ้านและตำบลต่างๆ รวมทั้งผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบระหว่างกองกำลังทหารพม่าและชนกลุ่มน้อย ซึ่งมียอดจำนวนถึง 10,670 คน⁷ นอกจากนี้ในแง่ประชากรพื้นที่และการปกครองแล้วในฐานะที่รับราชการอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ก็คือ สภาพทางเศรษฐกิจ

⁶ ข้อมูลจากที่ทำการปกครองจังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2539.

⁷ จำนวนผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบนี้เป็นยอดจำนวนในเดือนมิถุนายน 2540 โดยจังหวัดได้จัดให้อยู่ในพื้นที่ 3 แห่ง ได้แก่ บ้านปางควาย, ปางแทรกเตอร์ 8,748 คน, บ้านโนนสอย 1,740 คน และบ้านห้วยน้ำริน จำนวน 146 คน

อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด สำนักงานเทศบาลและหน่วยราชการต่างๆ มีโรงแรมและสถานบริการ เช่น ร้านอาหาร ที่สามารถหางานทำได้ง่าย ประกอบกับด้านสังคมและวัฒนธรรมของแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะอำเภอเมืองมีลักษณะศิลปวัฒนธรรมแบบไทยใหญ่และผู้คนที่ย้ายมาอาศัยอยู่ที่นี่มีเชื้อสายพม่า (ไต) อยู่แล้ว เพราะฉะนั้นปัจจัยเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยดึงดูดคนพม่าให้เข้ามาในแม่ฮ่องสอน เพราะสภาพที่เอื้ออำนวย เช่น ภาษาพูด อาหารการกิน ตลอดจนลักษณะทางกายภาพ และทางดำเนินชีวิตของผู้คนที่ค่อนข้างจะคล้ายกัน

การปกครองแบ่งการปกครองออกเป็น 7 ตำบล 66 หมู่บ้าน ดังนี้

1. ตำบลจองคำ
2. ตำบลปางหมู
3. ตำบลห้วยโป่ง
4. ตำบลผาป่อง
5. ตำบลห้วยผา
6. ตำบลหมอกจำแป่
7. ตำบลห้วยปูลิง

ฉะนั้น เนื่องจากพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีอาณาเขตติดต่อกับสหภาพพม่า ทั้งทางทิศเหนือและทิศตะวันตก มีช่องทางเข้าออกตามแนวชายแดนได้ตลอดแนวชายแดน จึงเป็นสาเหตุให้ผู้ลักลอบหลบหนีเข้ามาอาศัยเป็นทั้งการขออยู่แบบถาวรหรือขออยู่แบบชั่วคราว

1) การขออยู่แบบถาวร เนื่องจากถูกกดขี่ข่มเหงจากทหารรัฐบาลพม่าในรูปแบบต่างๆ เช่น การเกณฑ์ทหาร เป็นลูกหาบ ประกอบกับความยากจน กลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นพวกไทยใหญ่ กะเหรี่ยง ปะโอ

2) การขออยู่ชั่วคราว จากการสู้รบระหว่างรัฐบาลทหารพม่ากับชนกลุ่มน้อย เช่น กลุ่มกะเหรี่ยง คะยา กลุ่มไทยใหญ่ที่ไม่ยอมมอบตัวกับทางการพม่า กลุ่มนี้จะกลับภูมิลำเนาเมื่อการสู้รบยุติลง แต่ในข้อเท็จจริงกลุ่มนี้ไม่ยอมเดินทางกลับ ทำให้เกิดภาวะแก่ทางบ้านเมืองในการผลักดันออกนอกเขตชายแดน

นอกจากนี้ยังมีจุดผ่อนปรนเพื่อการทำไม้อยู่ถึง 4 ช่องทาง ได้แก่

1. ช่องทางบ้านห้วยผึ้ง ตำบลห้วยผา⁸

⁸ เฉพาะช่องทางบ้านห้วยผึ้ง ตำบลห้วยผา จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ประกาศเป็นจุดผ่อนปรนเพื่อการค้า ตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2539 ช่องทางนี้สามารถข้ามไปสู่หัวเมืองซึ่งในอดีตเป็นจุดที่เป็นคลังเสบียงของขุนสา (กองทัพกู้ชาติเมืองไต)

2. ช่องทางบ้านในสอย ตำบลปางหมู
3. ช่องทางบ้านน้ำเพียงดิน ตำบลผาบ่อง
4. ช่องทางบ้านห้วยนึ่ง ตำบลห้วยโป่ง

นอกจากช่องทางนี้แล้วยังมีช่องทางอื่นๆ ที่ใช้เป็นเส้นทางเดินเท้าที่ไม่ได้รับอนุญาตอีกหลายช่องทาง ถ้าหากจะพิจารณาแล้วช่องทางทั้ง 4 ช่องทางนี้อยู่ในเขตอิทธิพลของกลุ่มต่างๆ ดังนี้

ช่องทางบ้านห้วยนึ่ง ตำบลห้วยผา ปัจจุบันอยู่ในเขตอิทธิพลของรัฐบาลพม่า เป็นช่องทางเข้าออกของชาวไทยใหญ่ ช่องทางบ้านในสอยอยู่ในเขตอิทธิพลของทหารรัฐบาลพม่าและเป็นจุดที่ตั้งของค่ายผู้อพยพ ผู้ลี้ภัยสงคราม

ช่องทางบ้านน้ำเพียงดิน ตำบลผาบ่อง และช่องทางบ้านห้วยนึ่ง ตำบลห้วยโป่ง อยู่ในเขตอิทธิพลของทหารพม่าและกองกำลังทหารกะเหรี่ยง

การหลบหนีเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนนี้ เนื่องจากมีช่องทางที่เข้าออกได้ตามแนวชายแดนได้หลายช่องทาง ทำให้มีคนสัญชาติพม่าอพยพเข้ามาอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะรับจ้างทำงานเป็นกรรมกรก่อสร้าง รับจ้างตามร้านอาหาร การประกอบอาชีพในด้านต่างๆ ของคนสัญชาติพม่าเหล่านี้ขณะนี้จังหวัดได้จัดทำบัตรผ่อนผันให้ทำงาน โดยให้นายจ้างที่มีลูกจ้างสัญชาติพม่าไปทำบัตรประจำตัวผ่อนผันให้ทำงาน เพื่ออำนวยความสะดวกจำนวนคนสัญชาติพม่า แต่ก็ยังมีคนสัญชาติพม่าจำนวนมากที่ยังไม่มีบัตรทำงาน ทั้งนี้อาจเนื่องจากไม่ได้รับทราบข่าวหรือนายจ้างอาจปกปิดไม่ให้ไปทำบัตรทำงานก็ได้

คนสัญชาติพม่าเหล่านี้เมื่อเข้ามาหางานทำได้ในจังหวัดแล้ว บางส่วนจะเดินทางไปทำงานยังจังหวัดเชียงใหม่หรือที่อื่น บางครั้งอาจจะเดินทางไปถึงกรุงเทพฯ การเดินทางไปทำงานยังสถานที่อื่นนอกจากจังหวัดนี้จะมีผู้รับจ้างขนคนสัญชาติพม่าออกนอกเขตจังหวัด โดยจัดรถลอบขนคนสัญชาติพม่าเหล่านี้ออกนอกเขตจังหวัด คิดราคาค่าตัวคนละประมาณ 2,000-3,000 บาท อย่างเช่น เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2540 ตำรวจชุดปฏิบัติการพิเศษจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้จับรถตู้ที่เดินทางจากแม่ฮ่องสอนไปจังหวัดเชียงใหม่พบชาวพม่าในรถตู้ จำนวน 15 คน โดยคนขับได้รับสารภาพว่าลอบขนเข้ามาแล้วประมาณ 2 เดือน คิดค่าหัวคนละ 2,000⁹ บาท ฉะนั้นแสดงว่าการลอบขนเข้าเมืองของคนสัญชาติพมานั้นมีการกระทำเป็นขบวนการหรือเครือข่าย (Networks) ซึ่งกระทำกันเป็นกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งยากแก่การเข้าถึง อีกทั้งทำให้เห็นได้ว่าการ

⁹ เติลินิวส์ 18 มิถุนายน 2540 หน้า 2.

ที่จะผลักดันผู้ลักลอบเข้าเมืองเหล่านี้ให้กลับประเทศพม่า นั้นไม่ใช่เรื่องง่ายดังที่คิด ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าการศึกษาเรื่องเครือข่ายหรือขบวนการในการลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าจึงเป็นเรื่องที่ควรแก่การศึกษาถึงขั้นตอนและวิธีการในการลักลอบเข้าเมืองจากชายแดนจนถึงการเข้ามาทำงานทำและการแยกย้ายกันไปทำงานในต่างจังหวัดหรือเข้าไปถึงกรุงเทพฯ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและเครือข่ายรวมทั้งขบวนการในการลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 1.2.2 เพื่อศึกษาถึงวิธีการและขั้นตอนการลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 1.2.3 เพื่อเป็นข้อเสนอต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการหามาตรการที่จะแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

- 1.3.1 ทำให้ทราบถึงสาเหตุและเครือข่ายรวมทั้งขบวนการในการลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าในเขต อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 1.3.2 ช่วยให้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของประเทศไทยต่อประเทศพม่าในเรื่องการหลบหนีเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกัน
- 1.3.3 ช่วยให้ผู้สนใจหรือผู้ที่ศึกษาในเรื่องนั้นได้ทราบถึงขั้นตอนวิธีการลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่า
- 1.3.4 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงมาตรการของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่โดยตรงในการรับผิดชอบด้านความมั่นคงปลอดภัยต่อการลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่า

1.4 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา

- 1.4.1 ขบวนการในการลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่า กระทำการเป็นขบวนการมีขั้นตอนและวิธีการในการลักลอบเข้าเมือง
- 1.4.2 สาเหตุที่ลักลอบเข้าเมืองเนื่องจากสาเหตุซึ่งเป็นปัจจัยผลักดันภายในสหภาพพม่าเองและปัจจัยดึงดูดจากภายนอกประเทศ

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะเครือข่ายการลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่า เชื้อชาติต่างๆ เช่น กะเหรี่ยง ไทยใหญ่ ปะโอ ที่ข้ามเขตชายแดนไทยเข้ามาอาศัยและรับจ้างตามที่ต่างๆ ในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2541-30 พฤษภาคม 2541 โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายไว้ 5 กลุ่ม ได้แก่

- 1.5.1 ภาครัฐบาล ได้แก่ ส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ ตรวจคนเข้าเมืองแม่ฮ่องสอน จัดหางานจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผบ.ร้อย ตชด.336 และ ผบ.ร้อย อสจ.มส. และกำนันตำบลต่างๆ และผู้ใหญ่บ้าน
- 1.5.2 ภาคเอกชน ได้แก่ เจ้าของกิจการที่ใช้แรงงานพม่า
- 1.5.3 ฝ่ายการเมือง ได้แก่ สมาชิกสภาจังหวัด อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน
- 1.5.4 ผู้ลักลอบเข้าเมืองสัญชาติพม่าในเขต อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน จำนวน 10 คน
- 1.5.5 บุคคลที่น่าสนใจและสามารถให้ข้อมูลได้ เช่น ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่, เจ้าอาวาสวัดที่มีพระเณร สัญชาติพม่า, ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์, ตลอดจนผู้เคยค้าแรงงานมาก่อน

1.6 นิยามศัพท์

ชนกลุ่มน้อย (Minority) หมายถึง กลุ่มชนที่รวมกันโดยมีประวัติความเป็นมา ภาษา หรือความเชื่อทางศาสนาที่เหมือนกันและมีความรู้สึกที่ตนเองมีความแตกต่างในเรื่องต่างๆ ดังกล่าวไปจากชนกลุ่มใหญ่ ในที่นี้หมายถึงคนสัญชาติพม่าที่หลบหนีเข้ามาในประเทศไทยและเชื้อชาติอื่นๆ เช่น ไทยใหญ่ กะเหรี่ยง

คนสัญชาติพม่า หมายถึง การเป็นประชาชนของประเทศพม่า โดยหลักกฎหมายของพม่าเป็นการมัดตัวบุคคลไว้กับรัฐเพื่อแสดงสิทธิและหน้าที่ที่มีต่อรัฐไม่ว่าบุคคลนั้นมีเชื้อชาติใดศาสนาใด

ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า หมายถึง ชนกลุ่มน้อยในพม่าที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทย ยกเว้นชาวพม่าแท้

ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า คือ บุคคลสัญชาติพม่าที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย ก่อนวันที่ 9 มิถุนายน 2519 ด้วยเหตุผลทางการเมือง โดยทางราชการจัดให้ทำทะเบียนคุมไว้และผ่อนผันให้อยู่ในประเทศไทยชั่วคราว เพื่อรอการผลักดันตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนและบัตรประจำตัวผู้พลัดถิ่น สัญชาติพม่า

คนต่างด้าว หมายความว่า บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย แต่ได้ลักลอบเข้ามา พำนักอาศัยในเขตประเทศไทย

คนเข้าเมือง หมายความว่า คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร (มาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ.2522)

ปัจจัยผลักดัน คือ สิ่งผลักดันในสิ่งเดิม อาจเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การกดขี่ทางเผด็จการทางการเมือง การหนีกภัยสงคราม การบังคับใช้แรงงาน อันเป็นผลให้ต้องเดินทาง หลบหนีเข้ามาในประเทศไทย

ปัจจัยดึงดูด ได้แก่ การย้ายถิ่นฐานที่ได้รับแรงจูงใจจากสิ่งทีพึงปรารถนาในชีวิตต่างๆ ในประเทศไทย เช่น การมีงานทำ ความมีอิสระเสรีและปราศจากการบังคับขู่เข็ญด้วยประการใดๆ และการอยู่อย่างมีความหวัง ซึ่งในที่นี้หมายถึงประเทศไทย

เครือข่าย หมายความว่า กลุ่มคนหรือเครื่องมือที่ใช้ในการหลบหนีเข้าเมือง